

TANTÁRGY: 03 ETIKA
ALAPSZAK MEGNEVEZÉSE: ELŐADÓMŰVÉSZET
VÉGZETTSÉGI SZINT: ALAPFOKOZAT (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA)

TÖRZSTANTÁRGY
Felelős szervezeti egység: Művészettörténet és Elmélet Tanszék
TANTÁRGYFELELŐS: Dr. Aknai Tamás egyetemi tanár
Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)
A tárgyat oktató: Hamcherif Ramóna egyetemi tanársegéd
Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

Kreditérték: 2
Oktatott félévek száma: 1
Heti óraszám: 2
Értékelés módja: Vizsga
Kötelezően választható

01. A SZAKINDÍTÁSI DOKUMENTUMOKBAN TALÁLHATÓ TANTÁRGYLEÍRÁS:

Etika

A tárgy az általános etikai alapproblémák és a szakhoz kapcsolódó speciális kérdések feldolgozását tartalmazza. A feldolgozás tartalmazza szöveges források elemzését és filmek megtekintését és megbeszélését.

Az erkölcs lényegének értelmezési típusai (filozófiai, teológiai). Az értelmezések alaptípusai a gondolkodás történetében. Etikai abszolutizmus és relativizmus. Az etikai érték az értékek rendszerében. Arisztotelész, epikureizmus, sztoikus etika, újkori felfogások /Descartes, Kant/. A 19. Sz. jelentős képviselői /F. Nietzsche, A. Schopenhauer, S. Kierkegaard/. Az egzisztencialista erkölcsfelfogás /J.P.Sartre/. A keresztény teológiai etikái /K. Rahner, J. Moltmann/ Világvallások etikája /H. Küng/. A hit alapjai /K. Rahner/.

Az erkölcs lényegének evolúciós magyarázata. Normák, elemi erkölcsi normák. Erkölcs és jog kapcsolata. A szankcionálás: belső és külső tényezők /környezet és lelkiismeret/. A normák érvényesülésének problémái. Ember és környezet viszonyának etikai kérdései /ökoetika/. Etikai alapkategóriák: ideál, az erkölcsi személyiség, az erkölcsösség. A mindennapok erkölcsi problémái /család, házasság, gyermek – szülő viszony, munkahely/. Az erkölcs összefüggése a társadalmi élet területeivel: erkölcs és tudomány, erkölcs és politika, erkölcs és művészet. A pedagóguspálya speciális etikai követelményei /tanár - diák viszony/. Az erkölcsi nevelés.

Irodalom:

- Arisztotelész: Nikomakhoszi etika
- I. Kant: A gyakorlati ész kritikája.
- F. Nietzsche: Adalék az erkölcs genealógiájához
- S. Kierkegaard: Félelem és reszketés (Holnap 1996)
- J. Moltmann: A remény teológiája (Református Zsinati Iroda 1989)
- K. Rahner: Hit, remény, szeretet
- H. Küng: A világvallások etikája (Egyházforum 1997)
- Krajnik J.: A normák filozófiai megalapozása (Erkölc és vallás, Kaposvár, 1994)
- Krajnik J.: A teremtés etikája (Kaposvár 1997)
- Krajnik J.: A végesség etikája
- Ancsel Éva: Etikai tanulmány a tudásról és nem-tudásról (Kossuth 1986)
- Bíró Katalin: Erkölcsi nevelés és konfliktus
- J. Francois Bourdet: Tanulás és állampolgárrá nevelés
- Péteri Pál: A jó, az igaz és a szép szerepe a nevelésben (Szöveggyűjtemény)

02. A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJA ÉS SPECIFIKUS CÉLKITŰZÉSEI, VALAMINT A MEGSZERZENDŐ KOMPETENCIÁK FELSOROLÁSA

A tantárgy *célja*, egyrészt az, hogy bevezetést nyújtson az európai etikai gondolkodás történetébe, másrészt pedig, hogy az etikai és morálfilozófiai tradíció ismert témáit az ember sajátos léthelyzetének mindennapos tapasztalatából bontsa ki. A tantárgy *feladata*, hogy a hallgató elsajátítsa az alapvető etikai terminusokat, jártasságot szerezzen az etikai gondolkodás alapkérdéseiben, önállóan tájékozódjon az etikai álláspontok sokféleségében, hogy képes legyen mind a konkrét élethelyzetek filozófiai igényű elemzésére, mind pedig az elvont etikai problémafelvetés konkrét élethelyzetekre való adaptálására.

03. FELTÉTELEZETT TUDÁSANYAG, ELŐKÉPZETTSÉGI SZINT

Érettségi

04. A TANTÁRGY TARTALMA ÉS SZEMESZTERENKÉNTI BONTÁSA ILL. A SZEMESZTERENKÉNT 15 HETES ANNOTÁCIÓ

A tantárgy olyan problémák etikai megfogalmazására és kibontására helyezi a hangsúlyt, melyek az etikátörténet hagyományos témái, mindazonáltal lehetőséget kínálnak a hallgatók számára a mindennapos élethelyzetek filozófiai igényű elemzésére. A tantárgy történeti megközelítésben vet fel etikai kérdéseket, s ennek keretében három etikai írás kerül részletesebb elemzésre, így a hallgatók számára elengedhetetlen az alábbi három mű szövegszerű ismerete: Arisztotelész: *Nikomakhoszi etika*, Machiavelli: *A fejedelem*, Kant: *Az erkölcsök metafizikájának alapvetése*.

1. Bevezetés az etikai gondolkodás alapfogalmaiba
2. Az etikai gondolkodás kezdetei
- 3-4. Arisztotelész *Nikomakhoszi etikája*
5. A hellenisztikus etikai iskolák (epikureizmus, szkepticizmus, cinizmus)
6. A sztoikus etika
7. Etikai és politikai gondolkodás szétválása – Machiavelli: *A fejedelem*
- 8-9. Az emberi természet problémája
- 10-11. Kant: *Az erkölcsök metafizikájának alapvetése*
12. Következmény-etikák – Az utilitarizmus
13. A szabadságra ítélt ember etikája – Sartre
14. Az erkölcs evolúciós magyarázata

Kötelező irodalom:

Arisztotelész, *Nikomakhoszi etika*, Bp., Európa, 1997.Kant, *Az erkölcsök metafizikájának alapvetése*, Bp., Raabe Klett Kiadó, 1992.Machiavelli, *A fejedelem*, Bp., Kossuth, 1996.

Ajánlott irodalom:

Grayling, A. C. (szerk.), *Filozófiai kalauz*, Bp., Akadémiai, 1997.Hársing László, *Az európai etikai gondolkodás*, Miskolc, Bíbor, 2001.Heller Ágnes, *Általános etika*, Bp., Cserépfalvi, 1994.**05. ÓRARENDI-OTTHONI TERHELÉS ARÁNYA**

Heti két kontaktóra mellett átlag heti két óra egyéni munka

06. SZEMESZTER ALATTI ELLENŐRZÉS MÓDJA
Zárthelyi dolgozat
07. VIZSGA KÖVETELMÉNYEK ILLETVE SZIGORLATI TÉTELSOROK, VAGY ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK
Az órai anyag és a kötelező olvasmányok alapján etikai álláspontok ütköztetése és önálló vélemény kialakítása konkrét etikai probléma kapcsán.
08. A KÖTELEZŐ, ILLETVE AJÁNLOTT JEGYZETEK /IRODALOM JEGYZÉKE
Lásd a 04. pont
09. A TANTÁRGY TÁRGYI SZÜKSÉGLETEI ÉS ELLÁTOTTSÁGA
A tantárgy tárgyi ellátottsága kielégítő. Az oktatás alaptevékenységéhez tartozó feltételek adottak, továbbá a szükséges projektor és vetítövászón is rendelkezésre áll.
10. TANTÁRGYI VONATKOZÁSÚ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK KUTATÁSOK KÖVETÉSÉNEK MÓDSZERE
Magyar, angol és francia nyelvű szakirodalom könyvtári és internetes feltárása, országos rendezésű konferenciákon való részvétel, Magyar Fenomenológiai Társaság tagjaként a társaság által szervezett szimpóziumokon és egyéb rendezvényeken való részvétel.
11. A TÁRGY MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI MÓDSZEREI, FEJLESZTÉSI POLITIKÁJA
A legújabb magyar és nemzetközi szakirodalom beillesztése az anyagba, a filozófiai szövegek egyre bővülő magyar fordításával lehetőség nyílik új olvasmányok beemelésére is.
12. KIMENETI KÖVETELMÉNYEK
Lásd a 07. pont